

Цифрова бібліотека майбутнього: як штучний інтелект змінює інформаційний ландшафт освіти та науки

Ця презентація розглядає, як штучний інтелект (ШІ) трансформує способи отримання, обробки та використання інформації в освіті та науці. Особливу увагу приділено ролі бібліотек як інтелектуальних хабів, що адаптуються до цифрової епохи. Ми дослідимо нові сервіси, інструменти пошуку, візуалізацію знань, академічну доброчесність, розвиток цифрових компетентностей, а також міжнародний досвід впровадження ШІ.

**Ніколаєнко Ярослав, науковий співробітник відділу
науково-освітніх інформаційних ресурсів та
методичного супроводу освітянських бібліотек**

Еволюція бібліотеки в цифрову епоху

Трансформація ролі

Бібліотеки переходять від фізичних книгосховищ до віртуальних просторів з доступом до цифрових ресурсів. Вони стають центрами цифрових компетенцій та інтелектуальними хабами.

Нові послуги

ІІІ відкриває можливості персоналізованих рекомендацій, віртуальних екскурсій та автоматизованих довідкових служб для користувачів.

Інтеграція з освітою

Бібліотеки стають невід'ємною частиною онлайн-навчання, забезпечуючи доступ до матеріалів і інструментів для студентів і викладачів.

Гібридні моделі

Фізичний простір зберігає значення, поєднуючись із цифровими сервісами для комплексного обслуговування користувачів.

Інтелектуальні інструменти пошуку та навігації

Семантичний пошук

ШІ розуміє зміст запитів, а не лише ключові слова, що дозволяє знаходити більш релевантну інформацію.

Персоналізовані рекомендації

Алгоритми аналізують історію пошуку та інтереси користувачів, пропонуючи найбільш корисні ресурси.

Віртуальні асистенти

Чат-боти та інтерактивні інструменти допомагають орієнтуватися у каталогах і бібліотечних ресурсах.

ШІ для створення та візуалізації знань

Генерація зображень

Безкоштовні ШІ-сервіси створюють ілюстрації, діаграми та візуальні матеріали для навчання.

Візуалізація даних

ШІ допомагає науковцям перетворювати складні дані на зрозумілі графіки для презентацій і публікацій.

Інфографіка

Автоматичне створення інфографіки на основі текстових даних або результатів досліджень.

Етичні аспекти

Обговорення авторського права та цитування при використанні ШІ-створених матеріалів.

Академічна доброчесність під пильним оком ШІ

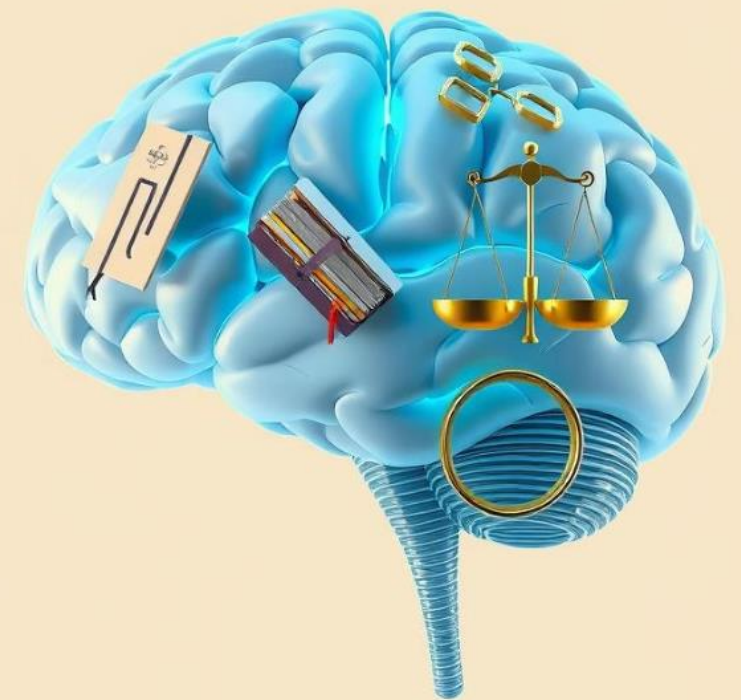
Виявлення
плагіату

Технології ШІ
автоматично
знаходять
запозичення в
наукових
роботах,
підвищуючи
якість
академічної
роботи.

Чесність у
цифровому
світі
Сучасні
інструменти
допомагають
переписувати
текст та
правильно
цитувати,
забезпечуючи
академічну
доброчесність.

Етичні
дилеми
Обговорення
приватності та
справедливості
при
використанні
автоматизованих систем
контролю.

Роль
бібліотеки
Навчання
користувачів
принципам
академічної
чесності в
умовах
широкого
застосування
ШІ.

Розвиток цифрових компетентностей за допомогою ШІ

1

Навчальні ресурси

Інтелектуальні системи створюють персоналізовані матеріали з цифрової грамотності.

2

Інструменти самоосвіти

ШІ-платформи допомагають вдосконалювати цифрові навички учасникам освітнього процесу.

3

Роль бібліотекарів

Провідники у світі ШІ, що допомагають користувачам критично оцінювати інструменти.

4

Програми навчання

Розробка підходів з урахуванням потреб студентів, викладачів і науковців.

Перспективи бібліотекаря майбутнього в епоху ШІ

1

Автоматизація рутинних завдань

ШІ звільняє час для творчої та складної роботи бібліотекарів.

2

Нові навички

Знання ШІ, аналізу даних та цифрових технологій стають ключовими.

3

Консультації з ШІ

Бібліотекарі стають експертами, що допомагають ефективно використовувати ШІ в навчанні.

4

Професійний розвиток

Необхідні програми перекваліфікації для роботи в умовах широкого впровадження ШІ.

Міжнародний досвід та кращі практики впровадження ШІ

Південна Данія

Чат-боти на основі ШІ надають цілодобову підтримку студентам, знижуючи навантаження на бібліотекарів.

Кембридж

Автоматизована каталогізація та метадані на основі ШІ покращують пошук і обробку матеріалів.

Стенфорд

Аналіз великих текстових колекцій ШІ для виявлення прихованих зв'язків і нових інсайтів.

Франція та Макгілл

OCR та рекомендаційні системи на основі ШІ роблять матеріали доступнішими і персоналізованими.

Тимофій Милованов, президент Київської школи економіки

Наприклад, він має явні переваги для навчання:

- Велика кількість даних: ChatGPT навчали на великому корпусі текстових даних, тому він має широкий запас знань про різні теми.
- Реальний час: ChatGPT може відповідати на запитання в реальному часі, що дозволяє відразу отримувати відповідь на запитання.
- Інтерактивність: ChatGPT може взаємодіяти з користувачем, задаючи додаткові питання та відповідаючи на відповіді, що допоможе краще розуміти тему.
- Незалежність: ChatGPT може працювати без допомоги від людини, тому він може відповідати на запитання безпосередньо, не витрачаючи час на пошук відповідей.

Але має і свої загрози для навчання:

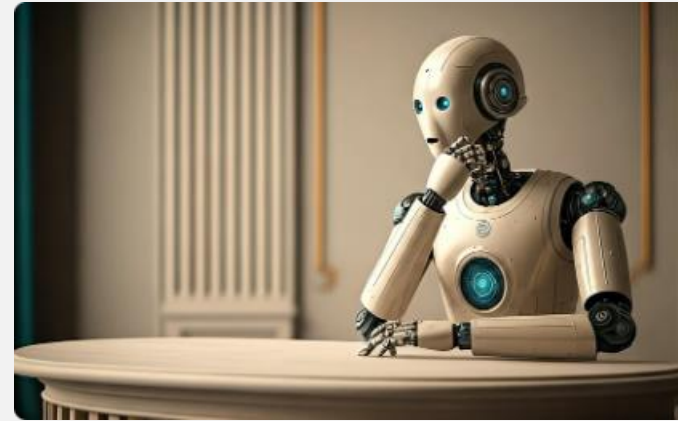
- Помилки в даних: оскільки ChatGPT навчається на великому корпусі текстових даних, він може перенести помилки і неточності з даних, де він навчався.
- Проблеми з нейтральністю: моделі, такі як ChatGPT, навчалися на даних, які містять певні стереотипи та нейтральності, які можуть перенестися в відповіді моделі.
- Проблеми з привабливістю відповідей: якщо користувач задає невідоме запитання, ChatGPT може надати відповідь, яка не є достовірною чи точною.
- Відсутність контексту: ChatGPT не враховує контекст, в якому відбувається навчання, тому він може надати недостовірну відповідь, якщо не враховується вся специфіка.

Переваги та загрози ChatGPT у навчанні

Швидкість і доступність

Миттєві відповіді на запитання без чекання.

Незалежність

Робота без допомоги людини, автономне знаходження інформації.

Помилки в даних

Можливість повторення неточностей, що містяться у тренувальних даних.

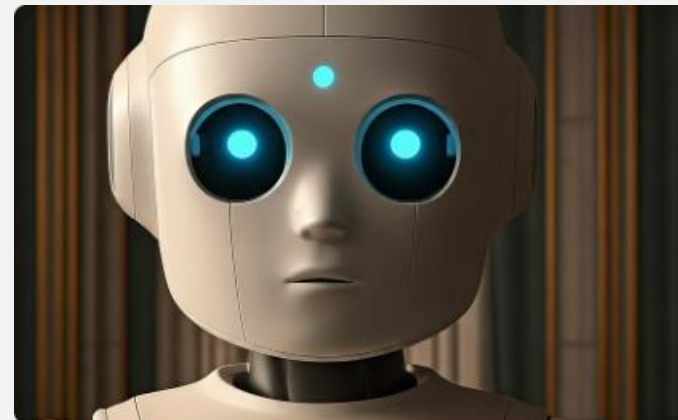
Проблеми з нейтральністю

Відбиття стереотипів і упереджень, що містяться у джерелах.

Ненадійні відповіді

Можливі неточні або неперевірені відповіді на незнайомі питання.

Відсутність контексту

Відповіді без урахування специфіки навчального середовища.

Дякуємо за увагу!

Ваша увага

Цінуємо вашу зацікавленість і час

Підтримка

Вдячність за вашу підтримку і співпрацю

Залучення

Сподіваємося на подальше плідне спілкування